

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 357
אדר תשפ"ג

לימוד העירובין בשדות הנושכ

הלומדים ניכרים בידיעה נפלאה ומעשית, והם מבוקשים בכל מקום, אך בכל זאת ההלכות רבות ומורכבות, ויש צורך לרענן ולשנן את כללי ההלכה, וכן להוסיף שימת לב למגוון הלכות, ולדעת מגוון פתרונות הכשרים ע"פ הלכה, ומה אינו כשר או אינו מהדר.

כעת אנו מנצלים את השבועיים שנשארו בסוף הזמן, להיות מוכנים לקראת ימי הקיץ, בהם גובר הצורך בת"ח שידעיים להשיב ולעשות כהלכה. עם פתיחת המסגרת יצאנו כאמור לסיור בכמה ישובים, לרכוש גם את ההבחנה האישית בשטח. וכן לעסוק בתיקון בפועל.

הברזל בראש העמוד התעקם והחוט שבראשו היה מחויץ לעמוד

ביום חמישי נסענו לשוב שנבדק לפני כחודש, והיו בו כמה בעיות קריטיות שפוסלות את העירוב. ואמרנו לרב מה צריך לתקן, וכן מסרנו דו"ח מפורט, אבל שום דבר לא נעשה. הרב אמר שאינו רב רשמי, ואין לו השפעה בענין זה, הוא רק מבקש טובות מתושבים מהעם שבשדות, אבל הם לא תמיד עושים, והוא דיבר עם הועד להוציא תקציב, והם דוחים בקש, ולמעשה הוא לא תיקן את העירוב. לצערנו זה מצב נורא מאוד, שמדובר בשוב שיש בו עשרות שומרי שבת [מלבד התושבים שאינם מודים בעירוב], ובפועל עוברת שבת ועוד שבת ואין להם עירוב כשר. התושבים בדאי אינם מודעים לחומרת הענין, גם אם הרב אמר להם, הם חושבים שזה לא מוטל עליהם, ויש בזה חילול שבת בשוגג. לקחנו כמה אברכים ויצאנו לאדמות הישוב, לבדוק, להתלמד, וגם לנסות לתקן בעז"ה.

ראש העמוד לפני התיקון, החוט הימני בחוץ לעמוד

במקום אחד היה עמוד שבראשו ברזל אחד [במקום וי], והחוט שהשתמשו היה חוט ברזל, במצב כזה אי אפשר לקשור את החוט למטה, אלא מסובבים אותו וקושרים אותו סביב לברזל. כשהגענו ראינו את החוט קשור סביב לברזל, אבל הברזל שיוצא מהעמוד היה מכופף מאוד, עד שהחוט שהיה קשור אליו בצד אחד התחיל אחרי העמוד, ולא היה מעל גבי העמוד. דבר כזה פוסל את כל העירוב מעיקר הדין. האברכים שהיו עימנו התחילו להתפלפל האם אפשר לומר שהברזל יחשב המשך של החוט ואז החוט מגיע עד ראש העמוד, או לא. ובפשטות נוקטים כיון שניכר בצורת החוט והברזל שאינם המשך אחד, וגם יש שינוי זווית בין החוט לברזל, אין להחשיבם כאחד.

אחרי התיקון שני החוטים מעל העמוד

לאחר שלמדנו את הבעיה, ניגשנו ללמוד לתקן אותה. אחד האברכים לקח מוט ארוך שהבאנו, והלבישו עליו חתיכת ברזל, ולאחר שחרור מעט של החוט הוא דחף עם המקל את הברזל שבראש העמוד, והצליח ליישר אותו, ועכשיו החוט מגיע עד מעל העמוד. השמחה היתה גדולה, והמשכנו לעמודים הבאים.

עמוד נוטה מאוד תקוע בתוך מורד תל גבוה

בהמשך נתקלנו בבעיה אחרת. היה מקום שעשו מילוי אדמה, כפי שמצוי בישובים שמגביהים את המורד של הקרקע ע"י ששופכים משאיות לעמודים הבאים.

פתיחת המחזור המיוחד "רבים צריכים לו"

בשבוע זה התחלנו בסיעתא דשמיא את הפרויקט החדש "רבים צריכים לו". פרויקט חזרה ושינון של ההלכות המעשיות, יחד עם חידוד ושימוש בשאלות אקטואליות הלכה למעשה. עשרות אברכים הצטרפו לתכנית, שנועדה לרענן את הידע העצום שרכשנו בלימוד הלכות עירובין במסגרת הרגילה של השיעורים, ולהוסיף עוד לחדד ולדעת לענות נכון בשאלות המצוינות.

השבוע התקיימו השיעורים בירושלים, בבני ברק, ובמודיעין עילית, עם עשרות אברכים, בשיעור הצגנו שאלות ונתנו למשתתפים לענות כפי ידיעתם, והשיעור הפך מיד לויכוחים הלכתיים עם ריתחא דאורייתא, והמגיד שיעור משתיק את הקולות ומוסר את ההלכה המסורה והמקובלת אצל הרבנים בזמנינו.

נערים שישוהו באהל במדבר האם מחיצות האהל כשרות

בשיעורים הבאנו גם מהשאלות שמגיעות בימים אלה למוקד במענה הטלפוני לשאלות בהלכה. אחת מהשאלות שהגיעו ביום שישי האחרון חצי שעה לפני שבת, מקבוצת נערים שנסעו לעשות שבת במדבר הפתוח. לקחו אוהל גדול כמו שהיה לבתי הכנסת בקורונה, שהוא מוקף ביריעות נילון לבנות, העמידו אותו ועשו בתוכו תפילות וסעודות וגם לינה. פתאום מישוהו מתוכם עורר על ההלכה של טלטול האם מותר להם לטלטל. והנה מחוץ לאוהל פשוט שאסור לקחת שום חפץ, כי אין שום עירוב מבחוץ, אך הוא טען שגם בתוך האוהל אסור לטלטל, כי היריעות נילון מתנדנדות ברוח, ויש הלכה שמחיצה שאינה עומדת ברוח, אינה מחיצה. הם התקשרו למוקד חצי שעה לפני שבת, ושמענו איך שהשאלה מעוררת שם סערה, נתקענו בתכנית, אי אפשר להזיז ד' אמות בתוך האוהל. מה עושים?

שאלנו אותם כמה המחיצה מתנדנדת, האם היא קשורה למטה. והם אמרו שהמחיצה קשורה מלמטה, אבל היא מתנדנדת הרבה, יש שם רוחות חזקות מאוד, והנדנדו בדאי משמעותי ואפילו יותר מג' טפחים. בדן זה ידוע שדעת המג"א והמשנ"ב (גם בהלכות עירובין סי' שס"ב ס"א, וסי' שס"ג ס"ק כ'), וגם בהלכות סוכה בסי' תר"ל ס"ק מ"ז) שמחיצה שאינה נופלת ברוח רק זהה לכאן ולכאן ג"כ פסולה, וכן סתימת עוד פוסקים. לעומת זאת החזו"א נוקט שרק אם המחיצה נפסלת ברוח, [כגון שנופלת ומתכופפת למטה מי טפחים, או מתרוממת למטה ג' טפחים]. היא פסולה גם כשאין רוח, אבל אם היא רק זהה לכאן ולכאן, אינה פסולה. כי היא כל הזמן מחיצה. [ובדעת המשנ"ב והפוסקים, י"ל שהביאור הוא, כי מחיצה צריכה להיות עם חוזק שתהיה קבועה במקומה, שמגדירה את מקום הרשות כל הזמן, ואם זהה לכאן ולכאן, ויש קטע שלפעמים הוא רה"י ולפעמים הוא מחוץ לרה"י, אין זה מחיצה].

לפ"ז דין מחיצת האוהל שהיה קשור גם למטה, ולא התרומם אלא רק אז ברוח, לדעת המשנ"ב אינו מחיצה, כמו שאמר הבחור שעורר את השאלה. וצ"ע אם נכון להקל במצב כזה כשיטת החזו"א, נגד המג"א והמשנ"ב. שאלו הבחורים תן לנו פתרון מהיר לסדר עירוב עד שבת שנכנסת עוד מעט. והנה הפתרון הנכון הוא לקשור חוטים לאורך המחיצות כמו שעושים בסוכות נחלים, אבל לא היה להם כזו כמות של חוטים. לכן אמרנו להם שישעונו דברים על היריעות שידחפו אותם לכיוון חוץ, וכך הם לא יתנדנדו ברוח.

סיוורים עם קבוצות אברכים ללימוד ההלכות שטח

במקביל לשיעורים מתקיימים גם סיוורים בשטח, להגיע לידיעה ברורה ואחראית יצאנו לסיור בשלושה עירובים, יחד עם אברכים מלומדי השיעורים שהצטרפו לתכנית החדשה "רבים צריכים לו".

עם הזמן אנו רואים שהבוגרים של השיעורים של מוקד העירוב משתלבים בעבודת הקודש במקומות רבים, יש שאחראים על עירובים שכונתיים, ויש שעוזרים לפעמים כשהאחראי צריך עזרה, ויש נקראים לעשות עירוב במתחם לשבת אחת עבור בני משפחה או ישיבה. בס"ד

סאתיים, אבל אין בהם זרעים. שאל הרב של בית הכנסת האם אפשר להקל בשטחים אלו שיהיו בתוך העירוב, או שצריך גם מסכיבים להוסיף עשרות עמודי עירוב כדי להבדיל אותם מהעירוב.

והנה זה שאלה קשה להכריע בה, כיון שבישובים ובעירובים העירוניים מקילים בזה, ומוציאים רק מקומות זרועים [שכאמור גם בזה לא כולם עומדים], ומקומות שאינם זרועים בידיים אלא הקוצים עלו מאליהם, סבורים שזה לא קרפף ולא צריך

להוציאם. אבל באמת אין מקור נאמן לחילוק הזה, וידוע שמרן הגר"ש אלישיב זצ"ל אמר שזה דומה למים שהציפו חצר שהם פוסלים, כי בפועל אי אפשר להשתמש במקום הזה. אמנם יש לחלק בין מקום של קוצים למקום שיש בו רק צמחים. אבל יש סבירות שבשנים הבאות אחרי שלא זרועים כמה שנים, מגיעים גם קוצים. ולגבי הקולא שכתב דבר שמואל, כתב הבה"ל (סי' שני"ח ס"ט) שהאחרונים פסקו בזה, ולכן כאן שרוצים שלא לסמוך על כך, ויש לדון כיצד להורות להם. ויש להאריך בזה ואכמ"ל. כמו כן היו עוד שאלות האם ניתן להכניס חממות, כיון שהם מוקפות ביריעות נילון, ומה הדין כשיש שדה גדולה של חממות, ובתוך כל חממה יש פחות מבית סאתיים, האם זה לא קרפף כי כל חממה נחשבת לעצמה, או שדנים את כל המקום יחד. ועוד מגוון של שאלות שהיו ונידונו יחד עם האברכים הלומדים הוראה למעשה. לאחר הסיורים האברכים יצאו בהתפעלות מהשינוי שמקבלים מהכרת המציאות בפועל. בעז"ה בשבועיים הבאים יתקיימו עוד סיורים ללומדי השיעורים, בתפילה שנזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, ולא ייצא שום מכשול ח"ו.

של חול ואדמה, ומיישרים את המורד לגובה הרחוב. והיה עמוד אחד שהיה בשטח המורד, וכששפכו את האדמה הוא התעקם, והתכסה עד חציו, ורק חציו נשאר מבצבץ באמצע המורד החדש ובצורה נוטה הרבה מאוד. האברכים שראו זאת אמרו מיד שמצאו עוד פסול בעירוב, אבל ביקשנו מהם לבאר ולפרט מאיזה הלכה זה נפסל.

התשובה היא, מצד העקמימות עצמה, ודאי שיש בעיה, אבל לפי מה שהישובים מקילים בעמוד עקום, יתכן שזה עדיין בגדר עמוד, [עי' בחזו"א סי' ע' ס"ק ו']. אבל ההוראה היא שעקום הרבה מאוד צריך לתקן גם בישובים, וי"א שהגדר הוא שנראה כדבר הרוס, וכאן זה אכן בהגדרה זו. יש כאן עוד בעיה שהעמוד נמצא על שטח משופע, שהשיפוע יותר מתל המתלקט, ואי"כ הוא נמצא על מחיצה ולא על קרקע. [והרי זה כמו מחיצה תלויה שעומדת על קיר]. ובזה יתכן שתלוי במחלוקת הגר"ח הלוי והחזו"א בהגדרה של תל המתלקט, שלדעת החזו"א נחשב כמו זקוף ואינו קרקע.

גם כאן ניגשנו לתקן את העירוב יחד עם האברכים. חתכנו את החוטים מהעמוד, וחיברנו את החוטים זה לזה, ואז נוצר צוה"פ אחת ארוכה מהעמוד הקודם עד העמוד שאחריו בלי העמוד העקום שבאמצע. האברכים שחוו לראשונה את תיקון העירוב בפועל, וידעו שהם מזכים מאות יהודים בשמירת השבת, התמלאו בשמחה ובהתרגשות, ופרצו יחד בשירה "לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו".

עירוב שישופץ והרחיקו את העמודים עד אחרי השדות

ביום רביעי נסענו לשוב שעשו בו עירוב חדש לפני שנתיים, לאחר שהעירוב שהיה קודם נהרס מחמת בתים שהרחיבו וחצרות שבנו מחסנים,

והסירו את העמודים. אך בהקמת העירוב החדש התעורר ויכוח גדול, היו שטענו לעשות אותו במרחק גדול מהבתים של הישוב, [כדי שלא יפגעו בו שוב בזמן שבונים ומרחיבים בחצרות], לעומתם טענו אחרים שאסור לעשות את העירוב בצורה כזו, והוא אינו מועיל, כי אז הוא כולל מאות דונמים של חקלאות, שדות זרועות מסביב לישוב שפוסלים את העירוב. דין זה מבואר בשו"ע (סי' שני"ח ס"י) שחצר שנזרע בה יותר מבית סאתיים, המקום הזרוע נאסר ככרמלית מדרבנן, והוא אוסר גם את כל החצר שפתוחה אליו. וה"ה כאן כל העירוב נאסר בגלל שהוא פרוץ לשדות האסורות.

אמנם בבה"ל שם (סי' ד"ה הזרעים) הביא את דברי הדבר שמואל להקל בהיקף חומה של עיר, שאינו נאסר אף שיש בתוכו מקומות שנזרעים. ולפ"ז גם כאן יהיה היתר. אבל הבה"ל כתב שהאחרונים פסקו בזה, וכתב שבמקום שיכשלו רבים יש לעשות לפחות דבר זה. ומשמע מדבריו שזה רק במקום שנכשלים, ורק לעשות שלא יהיה מכשול גמור, אבל מי ששואל יאמרו לו שלא לטלטל בעירוב כזה, גם אחרי שנאלצו לעשותו. וכן הורה מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, וכך נוהגים. כאמור ביישוב הנ"ל התעורר ויכוח קשה בזמן ששיפצו את העירוב, כי היה מישהו שטען שאם יקיפו גם את השדות, ירויחו שלא יצטרכו לטפל הרבה בעירוב, כי לא יפגעו בו כשהוא רחוק כל כך. אלא שמצד שני טענו כלפיו, שהכנסת השדות זה עושה שגם אם יתחזקו אותו הוא לא יהיה עירוב שראוי לסמוך עליו. למעשה גברה דם של המקילים, והשדות כעת בתוך העירוב. מאז הסיפור לא נרגע, והיתה דרישה מהרב האזורי ורב של אחד מבתי הכנסת בישוב לתקן עירוב כהלכה. בחודש האחרון הושגה פשרה, שישאירו את העירוב עם השדות, רק יעשו עוד עירוב פנימי שהוא לא כולל שדות.

לצורך השיפוץ החדש עברנו על הישוב מחדש כדי לערוך תכנית לאפשרות שהעמודים יהיו בחצרות האחוריות של הבתים. בבדיקה זו יש ללמוד הרבה הלכות, מתוך הדיון איפה אפשר להעמידם מתחדשים נידונים שונים. שאלה אחת מחמת שינוי מגמה שחל בשנים האחרונות, שאנשים הפסיקו לעבוד את האדמה, מכיון שהיום זה כבר לא כל כך ריווחי, וגם יש אופציה לעבודות קלות יותר, ונשארים שטחים גדולים שוממים, בגודל של עשרות פעמים בית

איך אני יוכל לדעת הלכות עירובין בלי שיש לי מושגים?

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

**כשר או פסול?
מהודר או בדיעבד?**

את זה תוכל לדעת ולהורות, בהצטרפות ללימוד "עירובין למעשה" שע"י "מוקד העירוב"

 כך ייצא חוץ בניסוח לישוב ת.ת. לשם אסותל	 זה מה שצריך להיות היציאה לך. דרך העירוב נחשבת כשדה	 כך יוצא העירוב קרפף ו החם פסול. פסול פסול, כפי שבעת החוקים	 כך יוצא חוץ סמוך לישוב ת.ת. כפי שצריך להיבדק
 עירוב ליד חוץ חוץ חיים - כפי שצריך להיות	 חם העירוב כפי שצריך להיות	 חם חסות חסות חיים	 עמוד סמוך בניסוח
 חם חוץ לחוץ חיים	 חם חוץ לחוץ חיים	 חם חוץ לחוץ חיים	 חם חוץ לחוץ חיים

אתה מוזמן להצטרף אלינו, להבין, לדעת, וגם להתמחות בימים הקרובים מתחילים מחזור חדש - לימוד הלכות עירובין למעשה 12 שיעורים! לימוד מקיף, הלכה, פרקטיקה, סיכומים, מבחן, סיור בשטח, תעודות בירושלים: בימי ראשון בסמוך לישיבת מיר, בשעה 5:30 אה"צ ובאזור צומת בר אילן - בשעה 8:00 בערב בבני ברק: בימי שלישי בבהכ"ס 'צעירים', בשעה 8:00 בערב במודיעין עילית: בימי חמישי רח הסבא מסלבודקה, בשעה 8:00 בערב

לפרטים ולהרשמה, בטלפון 055-678-3323

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM